

Nye samferdselsmidler.

I sytti årene begynner man i Solum å tenke på å etablere kontakt innenbygds og med utenverdenen ved hjelp av det nittende århundres nye oppfinnelser: telegraf og telefon: I form.sk.møte den 29/6 1876 foreligger tilbud fra godseier Fr. Croft om å yte inntil 50 spd. årlig samt fritt lokale for å få *telegrafstasjon* på Vold, og ordføreren bemyndiges til å undersøke hos telegrafdirektøren om betingelsene for å opprette en slik institusjon.

I representantmøte 27/7 s. å. blir imidlertid vedtatt at kommunen intet kan bidra til telegrafstasjonen.

Telefonen

Telefon var et faktum som kommunikasjonsmiddel fra 1878, og 13/4 1883 ble Skiens Telefonforening stiftet, og denne særdeles aktive institusjon, under ledelse av sakfører J. Vauvert, gikk straks i gang med å legge telefonledninger til nærmere og fjernere oppland. I Solum komm.st.s møte 14/11 1885 fikk foreningen således tillatelse til å anbringe stolper til sitt telefonanlegg til Løveid langs veien. Noen telefonforbindelse med gårder og grender ute på bygda ble det foreløpig ikke, men bygdens fedre hadde øynene åpne for den nytte og glede folk flest kunne ha av det nye vidunder, og i form.sk.møte den 15/10 1888 tok man problemet opp til alvorlig overveielse. Form.sk. har lenge tenkt på å skaffe herredet telefon, heter det i protokollen. Den vil medføre betraktelige fordeler for herre dets innvånere og lette adgangen til stadig forbindelse mellom herredets forskjellige kretser. Særlig stor betydning har dette når dampskipsforbindelsen er stengt og når veiene er ufarbare, og den vil fremme både avsetning av varene fra bygda og innkjøp fra byene. «Som enhver anden stor Opfindelse eller Nyttiggjørelse, tror man derhos at burde udtale at et Telefonanlæg bærer i sig en opdragende og udviklende Magt.» Man bestemmer seg for å oppnevne en komite på tre mann, en fra hvert sogn til å komme med en utredning, og valgt blir: D. Cappelen, Jakob Aasland og Nils Bruseth, med suppleantene: J. P. Stavdal, Lars Fjeld og O. K. Høisæt. I møte 8/4 -89 anmodes komiteen om å fortsette sitt arbeid etter slike retningslinjer: Man skal søke å tilveiebringe telefonforbindelse ved private bidrag og ved støtte fra banken, men uten direkte utgifter for kommunen. Hvor det blir opprettet offentlig talestasjon, blir det å oppkreve en avgift til vedlikehold. Tre herredstyre- medlemmer stemte imot. 25/11 s. å. er det etablert telefonforbindelse, - for kommunens regning, - til Klovholt og til Rognsbru. De som vil benytte telefonen, må betale 20 øre pr. samtale. H. Bjerke skal innkassere på Klovholt, og Andreas Næs på Rognsbru.

I form.sk.møte 24/2 -90 meddeles at Kilebygdens («Kilebygdens Telefonforening») har overtatt telefonen der. 25/8 s. å. blir det overlatt til H. Bjerke, - på Klovholt, - å drive en sentralstasjon for Solum. (Bjerke tilbyr samtidig å fungere som poståpner, - gratis, - og får form.sk.s anbefaling.) 25/11 -95 blir i komm.st. besluttet å anlegge telefon fra Bjerknes (H. Bjerkes eiendom, brn.25 under Klovholt) til Dolva, Stavdal og Bergan som skaffer stolper og yter

100 kr. hver av de tre kretsene. Banken gir 250 kr. Hvis midlene ikke strekker til, opptar Melum sogn et lån på 800 kr.

Veiene.

Neppe noe problem opptok Solum kommunestyre mer enn veianlegg i det nittende århundre. Som før sagt var det skrøpelige veier eller ingen veier den nye selvstyrte kommune overtok.

Men folketallet vokste, produksjonen av jordbruksvarer og trelast økte, industrien steg fram med krav til transport, behovet for tilførsel av varer fra omlandet ble stadig større, gjennomgangstrafikk en var i stigning, og bygdefolket bar fram ønsker om lettere og mer årvisse adkomstmuligheter til skole og kirke og tinghus og fra grend til grend.

Vi tar for oss kommunestyreprotokollene for å følge veivesenets utvikling i hovedtrekk fra år til år.

1840. Kommunestyret krever at den nye veien *ikke*, som planlagt av myndighetene, skal gå gjennom Klosterskogen, men over Klosterjordene og forbi Faret, der vei nå har gått i 30-40 år.

1841. Nye bruer ved Skjelbred og Klovholt. Veivesenet skal bekoste mur- og mineringsarbeidet, - oppsiddeme det øvrige. Omlegning av veien Skien-Hanes. Man håper *amtet* vil ta en rimelig del av omkostningene. Man vil ha ny vei fra Fjærestrand, langs med vannet ovenfor bryggerhuset på lensmannsgården til hovedveien på Harald Skjelbreds gård. Ni bruer trengs her.

1842. De nye veiene vil kreve mer enn kommunen kan make, men noe må gjøres for å utbedre veien Fjærestrand-Bergan. Man søker amtet om et bidrag på 200 spd.

1843. Stavdal bru er «forfalden», sier Isak Isaksen Sti. Kommunen kan ikke belastes dette, sier komm.st.

1844. Veien fra Fjærestrand langs Norsjø skal påbegynnes. Cappelen skal akkordere med entreprenører. Delvis pliktarbeid på bøndene.

1845. Snøbrøyting over Norsjø. Form.sk. skriver til amtsform.sk. og sier at amtet bør bevilge 15-20 spd. for å holde denne veien i farbar stand om vinteren.

1847. Hans T. Aspum påtar seg å lage vei ved Langseidet for 45 spd.

1848. Vei fra Klovholt til kirken. Bevilgning 100 spd, Søknad til amtet om bidrag, ettersom den nye veien var en følge av amtets beslutning om ny trase for hovedveien. Veien mellom Kilevannet og Vold skal istandsettes.

1849. Veien mellom V. Porsgrunn og Fjærestrand er *hovedvei*, mener komm.st. Skulle den mot formodning være bygdevei, - slik at kommunen må bære omkostningene, kan denne intet bevilge til omlegning. Tidene er knappe, og man vil nok også se utviklingen an.

1850. Skyss-stasjonene drøftes.

1851. Komm.st. kan ikke uten videre gå med på at vannskyss med pram på Norsjø sløyfes.

I 1851 kom en *ny veilov*, og i følge den sto komm.st. friere enn før m.h.t. veianlegg i bygda.

1852. Skjønt Solum kommune ikke har stor direkte interesse av kanalanlegget, vil komm.st. bidra til Skien-Norsjøkanalen med en utligning på 20 skill. pr. skylddaler, utbetaling i løpet av 20 år, - dog under den forutsetning at amtet «yder fornødne Midler» til veianlegg gjennom Kilebygda o. a. st.

1853. 2. juni stort møte i kornm.st., med Amtmann Aall og veiinspektør tilstede. Amtmannen gir tilsagn om amtsbevilgning på 200 spd. årlig i to år, under forutsetning av at komm. overtar de øvrige omkostninger til en vei fra Rognsbru til Oddåsbrua. Når oppsiddeme i Fjeldroten opparbeider 4 før omtalte veistykker, vil komm. yte det nødvendige til opparbeidelse av en «simpel» kjørevei fra Algårdstadveien under Oddåsen til Rognsbru. Man innhenter anbud, og det laveste lyder på 525 spd.

1854. Kilebygdveien trenger ytterligere 85 spd. Gruskjøring skal utføres som pliktarbeid.

1855. Til gruskjøring på «Algerstadveien» bevilges 30 spd.

1856. Gjentagne drøftinger av skyss-stasjonsholdet.

1862. Det går smått med hovedveien. 21/1 skriv til veiinsp.: Veien over Geiteryggen er «besværlig», men trafikken der er stor. Det er neppe noe annet sted i amtet hvor veitbedring er mer påkrevet.

1863. 29/4. Nytt skriv om veien over Geiteryggen.

1865. 15/6. Veien Kullebund-Hanes må omlegges, da her er så mange leie bakker som til sine tider er nærmest uframkommelige. (Skriv til veiinsp.)

1869. Dampskipstrafikken til Fjærestrand er opphørt, og veien over Geiteryggen avlastes betydelig. Veien fra Fjærestr. til Hvitsten må kunne nedlegges. En komite: A. O. Holta n, S. Aadna og J. Aasland skal besørge nærmere undersøkt veilengder, stigningsforhold, bruer, stikkrenner og adgang til veifyll, samt, i samarbeid med: Isak Findal, J. P. Stavdal og Sven R. Gisholt, avgi uttalelse om ny rute inndeling.

1870. Amtet har bevilget midler til veien Kullebund-Hanes, og komm.st. påtar seg utgiftene til jordavståelse og gjerdehold. A. O. Holtan og J. P. Stavdal skal forhandle med grunneierne. Senere: Bevilgning 250 spd. til dette formål. Komm. snekter først å yte pliktarbeid, men etter nytt skriv fra amtet, går man med på kravet, for at det hele ikke skal «strande».

1871. Ny veiroteinndeling vedtatt.

1872. Meddelelse om at Stortinget har bevilget 5 550 spd. til Kullebund-Hanesveien. Veien Algårdstad-Vold må bare beferdes med vogner av nærmere bestemt type.

1873. 9/8. Nå skal veianlegget Kullebund-Hanes påbegynnes for alvor.

1874. Kommunalt bidrag til Kullebund-Hanesveien. Interesserte trafikanter søker om omlegning av veien fra Vold, gjennom den såkalte Røradal til hovedveien Skien-Porsgrunn. Likeledes vedkommende veien Vold-Findal-Geiteryggen.

1875. 8/11. Veien Kullebund-Hanesveien er snart ferdig. A. O. Holtan og J. P. Stavdal skal foreta oppmåling.

1876. Kilebygda vil ha ny vei Algårdstad-Kileb. kirke. Ny søknad om vei Vold-Findal. Rambekk bru må snart ombygges. Komm.st. ber om at det blir

forberedt videreføring av hovedveien fra Klosterjordene til Ulefos, - for at man kan få full nytte av den kostbare veien som er anlagt fra Kullebunden til Hanes. (Intet skjer, - foreløbig.)

1877. Man er ikke helt fornøyd med den nye veien K.-H. Kaptein Abel legger fram kalkyle over ny vei Vold-Moen under Langebakkene, - 22 000 kr. + jordavståelse og gjerdehold. Saken utsatt. Spørsmål om veien Trommedal om Solum kirke til Klovholt skal være hovedvei eller bygdevei.

1878. Kilebygda vil skaffe 1 700 kr. til vei Kileb. kirke-Ålgårdstad og søker amtet om bidrag l 200 kr. Komm.st. anbefaler på det beste.

1881. Innskjerpes at vedlikehold av veier (bygdeveier) og bruer påhviler eierne av matrikkelskylden i hver rote. Dette ettersom et par oppsittere ved Grøtvik nekter å betale bidrag til bru ved Ålgårdstad.

1882. Vei prosjektet Skj.br.strand-Sjøtvvet utsatt, idet man antar at en omlegning av veien Vold-Skien er mer påkrevet.

1883. Førnevnte oppsittere ved Grøtvik skal saksøkes i an\.. bidraget til bru ved Ålg.stad.

1884. Søknad om vei Skj.br.strand-Sjøtvvet og omlegning av veien Skien-Vold oversendes jernbanekomiteen, som skal overveie hvilken innflytelse *den projekteerte jernbane kan få* for disse veianlegg.

1885. Nå skal videreføringen av veien Skien-Ulefoss undersøkes. Komm.st. ønsker konferanse.

1886. Veianlegg Høydalen-Ødegården utsatt, - i påvente av lavere omkostninger og *større interesse* hos de interesserte. Kaptein Abel hevder at veien Skien-Vold bør være bygdevei, men komm.st. mener at den må anlegges som hovedvei ettersom den har så stor betydning, også for fjernereliggende distrikter. Henstiller til amtet å forelegge saken for veidirektøren.

1888. Melum sogn vil yte 500 kr. og oppsitterne i Dalsbygda 1 000 kr. til Løveid-Skien. Solum vil søke amtt om veianlegg Porsgr.-Kn.dalstrand.

1889. Veianl. Kn.d.strand-Torsberg utsatt. Veikomite som skal planlegge videre veianlegg: J. P. Stavdal, Lars Elset, Andr. Eltvedt, Kj. Skjelbred, lensmannen. 1890. Veiprojekter: Skj.br. str.-Sjøtvvet, Langebakkene - Sjøtvvet, Vold-Skien.

1891. Solum Sp.bank vil yte 1 000 kr. årlig til veiene i bygda.